

Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В.

Я люблю Україну

Методичний посібник
для вчителя

2 клас

Тернопіль
Астон
2016

ББК 81.411.4я7

Ч-12

***Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ІМЗО від 09.09.2016 р. № 2.1 / 12-Г-715)***

Рецензенти:

Матвієнко Олена Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Яхновська Тетяна Василівна – вчитель початкових класів, заступник директора з навчально-виховної роботи НВК «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 3 – ліцей», м. Обухів, учитель-методист.

Я люблю Україну. 2 клас: метод. посібник для вчителя / авт.-упор. **Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В.** – Тернопіль : Астон, 2016. – 140 с.

ISBN 978-966-308-675-0

У посібнику подано методичні рекомендації щодо проведення уроків українознавства «Я люблю Україну» в 2 класі, завдання з відповідями та додаткові матеріали, які доповнюють зміст навчання.

Для вчителів початкових класів, студентів вищих педагогічних навчальних закладів II–IV рівнів акредитації.

ББК 81.411.4я7

ISBN 978-966-308-675-0

© Чабайовська М. І., Омельченко Н. М.,
Синільник В. В., 2016

© ТЗОВ «Видавництво Астон», верстка, 2016

ПЕРЕДМОВА

Посібник укладено згідно з програмою курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» для загальноосвітніх навчальних закладів, 1-4 класи – автори: Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кальчук М. І. (гриф МОН України від 28.03.2016 р., лист № 2.1/12-Г-120) та інтегрованим посібником-зошитом для учнів 2 класу – автори: Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. (гриф МОН України від 29.06.2016 р., лист № 2.1/12-Г-419).

Методичний посібник структуровано за такими розділами:

1. Орієнтовний календарний план (на предмет передбачено 1 годину в тиждень).

2. Методичні рекомендації до уроків (зміст кожного уроку поділяється на рубрики):

- «Довідкова інформація» – містить додатковий матеріал до теми уроку.
- «Завдання і відповіді» – відповіді до завдань, поданих у посібнику-зошиті для учнів.
- «Літературна сторінка» – твори для читання на даному уроці.

3. Програма курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» для загальноосвітніх навчальних закладів, 1-4 класи – автори: Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кальчук М. І. (додаток).

У цілому матеріал посібника передбачає загальнокультурний розвиток молодших школярів, їх підготовку до життєдіяльності в українському соціумі на основі українознавчого компонента змісту освіти: ознайомлення учнів початкових класів із Україною як своєю державою, сторінками історії, культурою українського народу та її особливостями в різних регіонах, традиціями і звичаями, національними формулами мовленнєвого етикету, малими українськими фольклорними формами – для збереження нації і державності загалом.

Допоможе вчителю донести до них найважливіші істини: гордитися тим, що наша Батьківщина мала славні періоди історії, справді легендарних героїв, мужньо пережила найважчі випробування і не скорилася; пишатися тим, що Україна ніколи не поневолювала інші народи, а лише захищала себе від ласих на чуже добро завойовників; бути гідними своїх предків, берегти волю і незалежність України, поважати свій народ і його мелодійну мову.

Пам'ятаймо слова видатного політолога В'ячеслава Липинського: «Державу українську може здійснити наша любов до неї, а не ненависть до її ворогів».

Автори

Орієнтовний календарний план

№ з/п	Тема уроку	№ стор.	Дата
	Україна – наша держава		
1.	Україна – наша держава. <i>Молитва за Україну. Я – українець. Я – українка</i>	7	
2.	Україна – наша держава. Найдавніше минуле України. <i>Трипільці</i>	11	
3.	Україна – наша держава. <i>Скіфи, анти, давні слов'яни</i>	13	
4.	Державні свята. <i>24 серпня: День Незалежності України. Державні символи України: герб, гімн, прапор</i>	15	
5.	Київ – столиця України. <i>Стародавній Київ. З історії міста. Архистратиг Михаїл – покровитель Києва</i>	19	
6.	Українська мова. <i>Багатство й краса українського мовлення. Українська мова в нашій родині. Етика спілкування і український мовленнєвий етикет: привітання, прощання, вибачення, запрошення, ввічливе звертання</i>	21	
7.	Традиції і святкування в Україні. Літні та осінні свята. Спас. <i>28 серпня: Успіння Пресвятої Богородиці. 21 вересня: Різдво Пресвятої Богородиці</i>	23	
8.	Сім чудес України. <i>Софіївка (Умань)</i>	26	
9.	Моя Земля. <i>7 природних чудес України. Озера – Світязь, Синевир. Необхідність охорони природи</i>	29	
10.	Мала батьківщина: місто, село (селище). <i>Історія рідного міста, села (селища). Державні символи рідного регіону</i>	32	

11.	Твоя родина (сім'я). Міні-проект «Моя сім'я». Підсумок по темі: «Україна – наша держава»	33	
	Національні символи України		
12.	Національні символи твоєї Батьківщини. <i>Рослини – символи українців (калина, верба, дуб)</i>	36	
13.	Національні символи твоєї Батьківщини. <i>Улюблені птахи (соловей, лелека)</i>	41	
14.	Народна символіка. <i>Вінок. Дівоче намисто</i>	43	
15.	Традиції і святкування в Україні. <i>Зимові свята. 19 грудня: Свято Миколая</i>	46	
16.	Традиції і святкування в Україні. <i>1 січня: Новий рік.</i> Підсумок по темі: «Національні символи України»	49	
	Матеріальна культура українців		
17.	Світлиця. <i>Українська піч. Стіл. Скриня...</i>	52	
18.	Традиційна українська кухня. <i>Хліб-сіль на столі. Гарбузова каша. Чай з трав</i>	55	
19.	Народний одяг. <i>Сорочка-вишиванка в народному вбранні українців</i>	60	
20.	Матеріальна культура українців. Основні галузі господарства: ремесла та народні художні промисли. <i>Витинанка, писанкарство.</i> Народні засоби пересування (<i>вози, човни</i>)	61	
21.	Народна архітектура. Пам'ятки історії та архітектури. <i>Музей під відкритим небом у Пирогові. Мамаєва Слобода</i>	67	
22.	Традиції і святкування в Україні. <i>Весняні свята. Стрітення. Масляна.</i> Підсумок по темі: «Матеріальна культура українців»	70	
	Духовна культура українців		
23.	Скарби народу. Видатні письменники України: <i>Тарас Шевченко</i>	74	

24.	Скарби народу. Видатні письменники України: <i>Леся Українка.</i>	77	
25.	Скарби народу. Видатні письменники України: <i>Іван Франко</i>	80	
26.	Література. <i>Багатство усної народної творчості українського народу(загадки, мирилки, заклички, прислів'я та приказки)</i>	82	
27.	Багатство усної народної творчості українського народу(легенди). <i>Легенди «Наша Земля»і «Чому ми співучі?»</i>	85	
28.	Українські народні дитячі пісні. <i>Коліскові. Міні-проект «Коліскові пісні»</i>	88	
29.	Українське мистецтво. Українські народні інструменти (<i>сопілка, бандура, кобза</i>)	91	
30.	Українське мистецтво. Народне образотворче мистецтво. <i>Петриківський та опішнянський розписи</i>	94	
31.	Здобутки і перемоги України в спорті. Видатні українські спортсмени (<i>брати Клички, Василь Вірастюк</i>). <i>Українські народні дитячі ігри</i>	97	
32.	Державні свята. <i>Друга неділя травня. День матері. 1 червня: Міжнародний день захисту дітей</i>	100	
33.	Традиції і святкування в Україні. <i>Літні свята. Трійця(Зелені свята).7 липня: Свято Івана Купала. Підсумок по темі: «Духовна культура українців»</i>	104	
34.	Свято на тему: <i>«Україна – моя Батьківщина»</i>		
35.	Екскурсія по визначних місцях рідного краю		

УРОК 1
УКРАЇНА – НАША ДЕРЖАВА.
МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ. Я – УКРАЇНЕЦЬ.
Я – УКРАЇНКА

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Рекомендації до вивчення тексту
«Молитва за Україну»

Український патріоте! Вранці, коли пробудишся зі сну, першою твоєю думкою нехай буде думка про Бога. Не починай ніякої роботи, поки не помолишся. Віддай шану Господеві своєму, проси благословення на весь день.

Понад чверть віку тому Україна стала незалежною. Тепер ми згадуємо тих, хто протягом століть боровся за неї і зараз мужньо боронить її цілісність на сході держави. Бо не можна забувати землі своєї, рідної мови, віри, пісні, роду.

Тому молися за себе, за рідних і Україну.

Україна

Як назва території слово «Україна» вживалося ще з давніх-давен. Вперше воно з'явилося в «Київському літописі» 1187 р. З тих часів слово починає часто зустрічатись і в інших літописах для позначення окремих земель. З'являються «Київська Україна», «Чернігівська Україна», «Сіверська» або «Новгород-Сіверська Україна» тощо. А в XIV ст. назва «Україна» вживається тільки в значенні країни або держави, заселеної українцями.

Щодо походження самої назви «Україна» існує безліч версій. Сьогодні більшість істориків вважають, що поняття «Україна» походить із праслов'янської мови від сполучення слова «країна» з прийменниками «у» або «в». Саме в значенні «країни», «рідного краю» ця назва вживалася і в історичних документах, і в живій мові.

Поглиблено вивчав традицію вживання назви *Україна* в літописах доби Русі-України та хроніках часу входження українських земель у склад Великого князівства Литовського

відомий громадський і політичний діяч, учений Сергій Шелухін (1864 – 1938). Його аналіз засвідчив, що в ті часи *українами* називали всі землі й вотчини, тобто і всю територію сучасної України, й окремі історичні регіони, й деякі феоди (удільні князівства). В останніх двох випадках літописці до назв історичних земель частенько додавали назву *Україна* (скажімо, Галицька Україна). У роки Української революції (1648 – 1657), часи Богдана Хмельницького ця народна назва стає офіційною – її часто використовують у документах і універсалах гетьмана. І хоча водночас вживають і давню назву – Русь (цю традицію в XVI – XVIII століттях підтримує освічене київське духовенство), в живому мовленні та в народних піснях і козацьких думах «перемагає» *Україна*. Пригадаймо, наприклад, слова відомої в XVII столітті пісні: «Ой Морозе, Морозенку, славний ти козаче! За тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче!»

Сьогодні в деяких ЗМІ можна прочитати, що Україна – це продукт виключно радянської історії. Мовляв, до 1922 року країни з такою назвою не існувало. Що ж, у XIX столітті в офіціозі дійсно превалював грецизм – Мала Росія. Українські опозиціонери XVIII – XIX століть «наполягали на давній назві – Русь (Плохій, 2012), а Михайло Грушевський у 1895 р. пропонував інновацію – Україна-Русь. Однак в усному мовленні й у фольклорі вживалася народна назва. Не дивно, що перший наш літературно-мистецький і науковий журнал називався «*Украинский вестник*» (його ще у 1816 – 1819 рр. видавав гурток учених Харківського університету). Тільки Україною називав рідну землю Тарас Шевченко («Кобзар» побачив світ у 1840 р.). У 1893 році виходить збірка віршів, на обкладинці якої стоїть гордий псевдонім – Леся *Українка*. Поетеса запозичила його в рідного дядька Михайла Драгоманова, який ще у 70-х роках XIX століття підписував свої публіцистичні статті псевдонімом Українець.

Отже, не дивно, що така довга традиція вживання назви країни й привела до того, що Центральна Рада, оголошуючи своїм І Універсалом від 23 червня 1917 року про появу на карті

Європи нової республіки, назву країни не обирала – це була давня народна назва Україна!

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ У клітинки впиши літери відповідно до позначок.

Запиши вислів.

	1	2	3	4
△	ю	к	б	р
□	у	ю	л	я
○	а	л	н	ї

4	2	1	3	3	2	1	2	4	1	4	3	1
□	○	△	△	□	□	□	△	△	○	○	○	□

Я люблю Україну.

❖ Відгадай слова, запиши.

Калина – ал + їв – на = _ Київ

Бузок – б – зо + ра + їна = _ Україна

Мак – к + ту + ся = _ матуся

Дуб – уб + нік + про – к = _ Дніпро

❖ Яким одним узагальнюючим словом можна назвати всі ці слова? Запиши це слово. Батьківщина

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Моя рідна Батьківщина
Має назву Україна.
В мене й нація своя –
Українець в мамі я.
Є у мене й рідна мова,
Де вкраїнське кожне слово.

Олексій Довгий

Запитання

- Як називається твоя Батьківщина?

Як ти любиш Україну?

– Як ти любиш Україну,
Мій маленький друже?
– Нашу рідну Україну
Люблю дуже, дуже!
– З Україною нікого
В світі не боюся.

І щоранку я до Бога
За неї молюся.
Щоб була щаслива дуже,
Щоб була багата.
Я люблю її так дуже,
Як маму і тата.

Олесь Лупій

Запитання

- *Що просить маленький патріот у Бога?*
- *Як він любить свою країну?*

Хто ти, хлопчику малий?

– Хто ти, хлопчику малий?
– Українець молодий!
Український я юнак.
Лев і тризуб – то мій знак.

Я сокіл, я бистрозор.
Жовто-синій мій прапор.
Нам допоможе серед бурі
Господь Бог і Святий Юрій.

Юрій Шкрумеляк

Запитання

- *В якій країні живе хлопчик?*
- *Якої він національності?*

Хто ти, дівчинко мала?

– Хто ти, дівчинко мала?
– Українка молода!
– А який твій знак рідненький?
– Лев і тризуб золотенький!
Жовті ниви, сині гори.
Жовто-сині в нас прапори!
Все будуть нам помагати
Господь Бог і Божа Мати.

Юрій Шкрумеляк

Запитання

- *Якої національності дівчинка?*

УРОК 2
УКРАЇНА – НАША ДЕРЖАВА.
НАЙДАВНІШЕ МИНУЛЕ УКРАЇНИ. ТРИПІЛЬЦІ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Трипільці

Восени 1893 року київський археолог Вікентій Хвойка відкрив трипільську археологічну культуру.

Ця давня цивілізація існувала безперервно 3500 років – з 5 700 року до 2 200 року до Різдва Христового. Її територія простягалася від Прикарпаття до Середнього Дніпра, від Волині до узбережжя Чорного моря, від Дунаю до Польщі, охопивши простори сьогоднішніх Молдови, Румунії та інших держав. Археологи стверджують, що трипільці розселилися також на території Ізраїлю, Палестини, Греції, Кіпру, Туреччини, Єгипту, Алжиру, Лівії (столиця – Триполі!), Марокко.

На українських землях у трипільців виникла релігія, медицина, агрономія, астрономія, математика, магія і т. д.

Вражають також досягнення трипільців у галузі ремесел – металообробки та гончарства. У всьому світі, говорячи про трипільську кераміку, затамовують подих, адже рівної їй не було, немає і ніколи не буде. Унікальною і складною є знакова символіка на посуді та статуетках трипільців: різні поєднання ромбів, кіл, трикутників, спіралей, рослинні і тваринні орнаменти, зигзагоподібні і паралельні лінії, яку вітчизняні дослідники М. Брайчевський, В. Мицик, Ю. Шилів та ін. називають письмом.

За основу трипільського письма взято розпис глиняного посуду: повторення, співвідношення візерункових елементів. Якщо врахувати те, що символи мали кольоровий, рельєфний та дзеркальний варіанти, то кількість їх може сягнути тисячі. Кольори несли також смислове навантаження: чорний означав

минуле, червоний – сьогодні, білий – майбуття. Багато трипільських знаків (ієрогліфів) уже розшифровано.

Про стародавність існування писемної традиції на території сучасної України є багато історичних свідчень.

Це цікаво

➤ Державний «Київський обласний археологічний музей» представляє трипільську археологічну культуру в окремій залі. Біля музею поставлено пам'ятник Вікентію Хвойці – першовідкривачеві трипільської культури, культури мідного віку та інших стародавніх культур в Україні.

➤ Славиться своєю красою і Трипільський парк, що знаходиться у центрі Ржищева. Там щоліта проводиться Міжнародний еко-культурний фестиваль «Трипільське коло». Фестиваль має п'ятирічний цикл, кожен фестивалевий рік має тематику однієї зі стихій природи – Вода, Земля, Повітря та Вогонь.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ Розкодуй слова.

У трипільців були такі домашні тварини:

15	19	21	19	3	11

22	3	11	18	12

3	12	3	27	12

15	19	10	11

З них вони мали м'ясо, молоко, шкіру і шерсть, з якої виробляли вовняні тканини.

Корови, свині, вівці, кози.

1-а, 2-б, 3-в, 4-г, 5-г, 6-д, 7-е, 8-с, 9-ж, 10-з, 11-и, 12-і, 13-ї, 14-й, 15-к, 16-л, 17-м, 18-н, 19-о, 20-п, 21-р, 22-с, 23-т, 24-у, 25-ф, 26-х, 27-ц, 28-ч, 29-ш, 30-щ, 31-ь, 32-ю, 33-я.

❖ Відгадай і запиши.

У лісах вони збирали **яблука, груші, ягоди.**
яблукагрушіягодаяблукагрушіягодаяблукагрушіягодаяблука

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Україна

Моя мати Україна –
Наче пташка сива,
Я – в її крилі пір'їна,
Звихрена й щаслива.
Пташка, вирвавшись на волю,
Променями грає,

Неба синю парасолою
Крилечком торкає.
Сходить сонце на планеті
Золоте й черлене.
Не згуби ж ти мене в леті,
Рідна моя нене!

Дмитро Павличко

Запитання

- З ким порівнює автор Україну?

УРОК 3

УКРАЇНА – НАША ДЕРЖАВА. СКІФИ, АНТИ, ДАВНІ СЛОВ'ЯНИ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Скіфи

За часів Скіфської держави у Причорномор'ї з'явилися грецькі поселення: Ольвія (поблизу Миколаєва), Херсонес (Севастополь), Пантікапей (м. Керч), Керкінітида (Євпаторія), Тіра (Білгород-Дністровський), Феодосія та ін. Ольвія у перекладі з давньогрецької означає «щаслива», Херсонес – «півострів», Пантікапей – «рибний шлях». Вони були значними торговими центрами, мали розвинуту економіку, виливали свої золоті й срібні монети.

Побут скіфів визначався кочовим способом життя. Своєрідними житлами на колесах були кибитки на 4-х або 6-ти колесах, у яких переїжджали жінки та діти, зберігалось майно скіфів. Життя чоловіків із дитинства було пов'язане з конем. Одяг, оздоблений вишивкою, був зручно пристосований до верхової їзди.

Кам'яні скульптурні людиноподібні зображення давніх часів у народі та й в археології прийнято називати «бабами»

(від тюркського слова «бабай» – воїн). Всі давні народи зображували саме чоловіків-воїнів.

Скіфи залишили чудові пам'ятки монументального мистецтва – кам'яні зображення предків. Це кам'яні скульптури, які стояли на курганах або й просто в степах України, їх ще називають скіфськими бабами.

Найбільшою археологічною знахідкою ХХ ст. і шедевром світового мистецтва вважають золоту скіфську пектораль. За однією з версій, пектораль – це древній скіфський календар, на якому кожен день, місяць, рік позначали божествами у формі домашніх тварин, розташованих на пекторалі по колу. Є думка, що золота пектораль – це стародавній сонячний годинник. Припускають також, що пектораль показує будову нашого Всесвіту. Ще чимало таємниць зберігає ця знахідка.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

- Про значний розквіт скіфської культури свідчить так зване «скіфське золото» – майстерно виконані речі й прикраси, знайдені в царських курганах. Всесвітню популярність отримала

10	19	16	19	23	1	20	7	15	23	19	21	1	16	31

Це нагрудна прикраса скіфського царя.

1-а, 2-б, 3-в, 4-г, 5-г, 6-д, 7-е, 8-с, 9-ж, 10-з, 11-и, 12-і, 13-ї, 14-й, 15-к, 16-л, 17-м, 18-н, 19-о, 20-п, 21-р, 22-с, 23-т, 24-у, 25-ф, 26-х, 27-ц, 28-ч, 29-ш, 30-щ, 31-ь, 32-ю, 33-я.

Золота пектораль.

- ❖ **Добери шифр, упиши літери, прочитай слова. Що тобі відомо про ці племена?**

к	і	а	т	я
и	д	в	ф	,
н	с	л	о	.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15

12	1	2	9	6	10	3	11	4	6	10	7	3	8	11	2	12	13	14	8'	5	11	6	15	

Скіфи, анти, давні слов'яни.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Погасли кострища стоянок

Погасли кострища стоянок.
У землю пішли племена.
Забрали в холодні кургани
сокири, мечі й письмена.
Стьмяніли браслети і гребені,
розпались намиста разки,
що їх одягали древні
смагляві юні жінки.
І келихи срібні, і чаші,
що йшли по колу колись,

покрилися порохом часу
і холодом тліну взялись...
Та, може, мені здалося –
а час не все перемиг.
На чашах тепло збереглося
тих вуст, що торкалося їх.
І в пута тяжкі клинописні
закована з давніх-давен,
в степу оживає пісня
давно замітих племен.

Ліна Костенко

Запитання

- *Про кого розповідається у вірші?*

УРОК 4

ДЕРЖАВНІ СВЯТА.

24 СЕРПНЯ: ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ: ГЕРБ, ГІМН, ПРАПОР

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Прапор

Державний прапор України – стяг із двох однакових за величиною горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів. Ці кольори здавна використовувалися на українських землях. Уперше синьо-жовті кольори з'являються близько 1410 р. на корогвах Галицько-Волинського князівства. Жовто-блакитний прапор мали й запорізькі козаки, які застосовували його в мирний час, на відміну від бойового стяга малинового кольору.

Указом Президента України встановлено «День державного прапора», що відзначається 23 серпня.

Герб

Великий Державний герб України, як записано в Конституції України, встановлюється з урахуванням Малого Державного герба України та герба Війська Запорозького. Головним елементом Великого Державного герба України є знак княжої Держави Володимира Великого – триzub.

В історичній літературі прийнято вважати, що герб – це усталене відповідно до законів геральдики зображення, яке належить державі, місту, родині. Перша літописна згадка про триzub як князівський знак Русі-України датується X століттям. Його зображення знаходимо на печатці Святослава Ігоровича. Пізніше знак тризуба карбується на срібних монетах великого князя київського Володимира Святославовича, а згодом Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха. Спочатку цей знак не був офіційним гербом, а виступав лише в ролі родового знака князів. Проте з часом він передається в спадок як символ влади та знак єднання східних слов'ян, тобто стає власне гербом.

Слово «триzub» містить число три? Це число завжди вважалося казковим та магічним. У багатьох народних казках розповідається про трьох богатирів, три бажання та три завдання, які має виконати герой.

Триzub символізує трійцю життєтворчих енергій, тобто Мудрість, Знання і Любов (або Вогонь, Воду і Життя). Саме тому триzub ми можемо зустріти на цеглі Десятинної церкви, що знаходиться в Києві, на плитах Успенської церкви у Володимирі-Волинському. Його зображення присутнє також на варязьких мечах, у гербі французької королеви Анни, на надгробку св. Еріка у Швеції.

Гімн

До найбільших святинь будь-якого народу належить і гімн – урочиста пісня, слова та музика якої кличуть нас до світлого і високого. Перша музична символіка нашого народу сягає часів Русі-України. Тоді роль гімну виконували бойові заклики та пісні, які створювали патріотичний настрій перед битвами.

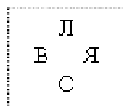
У ХХ столітті за браком гімну українці співали «Многая літа», «Дай, Боже, в добрий час», «Мир вам, браття, всім приносим», «Заповіт» Т. Шевченка, молитву «Боже Великий Єдиний» та інші твори. У 1862 році український поет, етнограф, фольклорист Павло Платонович Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна». А невдовзі музику до нього створив композитор Михайло Вербицький. У майбутньому судилося цьому віршу стати національним, а згодом і Державним гімном українського народу.

Вірш був надрукований у 1863, а з нотами – у 1865 році. Вперше почав використовуватись як Державний гімн у 1917 році.

Офіційно «Музична редакція» Державного гімну була прийнята Верховною Радою України 15 січня 1992 року, закон «Про гімн України» – 6 березня 2003 року.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

- ❖ Прочитай зашифроване слово. Що нагадує тобі цей символ?



Воля.

- ❖ Відгадай і запиши державні символи України.

КИСРЕГЕРБУКРАЇНИБІШЛЧЯ – _____ **Герб України**

ДОМУПРАПОРУКРАЇНИЖЕС – _____ **Прапор України**

ЗАКУГІМНУКРАЇНИЛЄРАМЮ – _____ **Гімн України**

- ❖ Прочитай і запиши вислів.

.абенмянніпелксмитолоздіпхапетс у яцинешп – гятсшаН

Наш стяг – пшениця у степах під золотим склепінням неба.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Прапор

Прапор – це державний символ, прапор цей оберігаєм,
він є в кожній державі; він – святиня, знають діти.
це для всіх – ознака сили, Прапор свій здійсмаєм гордо,
це для всіх – ознака слави. ми з ним дужі і єдині,
Синьо-жовтий прапор маєм: ми навіки є – народом,
синє – небо, жовте – жито; українським, в Україні.
Наталка Поклад

Запитання

- Чому український прапор жовто-синього кольору?

Наш герб – тризуб

Наш герб – тризуб, та ми зросли, ми є,
це зброя, слава й сила; ми завжди будем,
наш герб – тризуб, добро і пісню
недоля нас косила, несемо ми людям.
Наталка Поклад

Запитання

- Про який державний символ України говориться у вірші?

Наше свято

Слово горнеться до слова – І вітає сонце з неба
Гімн співаємо святково. Україну молоду.
Урочисто мовить тато: Серпень тішиться, що діти
– Незалежність – наше свято! Прапорці в руках несуть.
Тож баритися не треба: І шумить в каштанах вітер:
Ти – ідеш, і я – іду! – Українчики ідуть!
Ганна Чубач

Запитання

- Коли святкують День незалежності України?

УРОК 5
КИЇВ – СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ. СТАРОДАВНІЙ КИЇВ.
З ІСТОРІЇ МІСТА. АРХИСТРАТИГ МИХАЇЛ –
ПОКРОВИТЕЛЬ КИЄВА

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Київ – столиця України

Кожна держава має свою столицю – головне місто країни. Столиця України – Київ. Це одне з найбільших міст Європи, розташоване на півночі центральної частини України по обидва береги Дніпра. Населення Києва сьогодні становить приблизно 2 мільйони 661 тисячу осіб. Жителі Києва називають себе киянами.

З 1991 року Київ – столиця незалежної України. Місто є культурним, урядовим, індустриальним, науковим та транспортним центром України.

Ліси, парки і сади складають більше половини площі Києва. На одного киянина припадає 22,1 квадратного метра зелених насаджень. Це на 2,1 квадратного метра перевищує міжнародні норми.

Герб Києва

Опис герба міста Києва

Постать Архангела Михаїла в білій княжій сорочці, військовому вбранні зі срібним обладунком, декорованим стилізованим диском Сонця зображено на блакитному тлі давньоруського (варязького) щита.

У правій руці Архангела Михаїла – повернутий убік вогняний меч, символ захисту, у лівій – срібний щит у золотому облямуванні із зображенням золотого хреста, символ світла та християнської віри.

Темно-малиновий плащ, за давньоруською традицією, скріплений з правого боку золотою фібулою.

Білі Архангелові крила прикрашені золотими смугами.

Золотий німб – символ святості.

Герб затверджений рішенням Київради від 18 квітня 1995 р.

Прапор Києва

Стяг – це синє полотнище із зображенням на ньому покровителя Києва Архангела Михаїла з палючим мечем і щитом у руках. Полотнище прапора має жовту облямівку.

Прапор затверджений рішенням Київради від 25 травня 1995 року.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ **Відгадай загадку, запиши відгадку.**

Навесні цвітуть, мов свічі,
Заглядають сонцю в вічі,

А під осінь ті свічки
Вдягнуть з голок кожушки.

Каитани

❖ **Розшифруй слово – і ти дізнаєшся, хто був покровителем Києва.**

Х – 1	Л – 2	Р – 3	М – 4	И – 5												
С – 6	Г – 7	Ї – 8	Т – 9	А – 10												
10	3	1	5	6	9	3	10	9	5	7	4	5	1	10	8	2

Покровитель Києва – _____ Архистратиг Михаїл

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Мій край

Київ – серце України
І найкраще місто в світі,
Хоч пройшов усякі зміни,
Гарний все – взимі і вліті.
Там церкви золотобанні,
А в них дзвони міднокуті,
Як задзвонять на світанні,
В Україні всій їх чути.
Коло Києва чи Львова,
Куди прийду – гарно всюди,

Куди ступлю – рідна мова,
Де погляну – рідні люди.
Працьовиті підгірянці,
Як вогонь, палкі гуцули
І сміливі кубанці,
Що ще Січі не забули.
І розважні подоляни,
І полтавці-солов'ї,
Бойки, лемки, волиняни –
Все ото брати мої.

Роман Купчинський

Запитання

- *Яке місто є серцем України? Чому?*
- *Які люди тут проживають?*

УРОК 6

УКРАЇНЬСЬКА МОВА. БАГАТСТВО Й КРАСА УКРАЇНЬСЬКОГО МОВЛЕННЯ. УКРАЇНЬСЬКА МОВА В НАШІЙ РОДИНІ. ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ І УКРАЇНЬСЬКИЙ МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ: ПРИВІТАННЯ, ПРОЩАННЯ, ВИБАЧЕННЯ, ЗАПРОШЕННЯ, ВВІЧЛИВЕ ЗВЕРТАННЯ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Українська мова

За допомогою мови люди спілкуються між собою, виражають свої думки, почуття, зберігають їх і передають нащадкам. Мова вчить любити рідний край, Батьківщину.

«Мова кожного народу неповторна і своя» – це рядки з вірша. Українську мову називають мелодійною, милозвучною, співучою, солов'їною, калиною, барвінковою. Вона є державною мовою України.

Про багатство й красу української мови свідчать українські народні пісні, яких налічується близько 500 000, у них ритмічно чергуються голосні і приголосні звуки, що надає українському мовленню особливої милозвучності, а також словники – тлумачні, перекладні, орфографічні, орфоепічні, синонімів, антонімів, фразеологізмів тощо.

Культура мовлення тісно пов'язана з культурою спілкування. Треба вміти зрозуміти і те, що сказати, і те, як сказати, а також коли. Найчастіше культурою мовлення володіє той, кого привчили бути чемним при спілкуванні з іншими, а також навчили правил мови, поваги до її краси та багатства.

По тому, як людина розмовляє, одразу складається враження про неї. Вихована людина говорить грамотно і красиво навіть про найбуденніші речі, бо мова не ділиться на святкову і буденну.

Кожна людина, яка поважає себе, країну, державну мову, не буде калічити цю мову. Якщо ти живеш в Україні – тобі треба розмовляти українською мовою, а не якоюсь іншою. Бо

це неповага до країни та українського народу, який тут проживає.

За даними останнього перепису населення 2001 року українську мову вважали рідною 87,7 відсотка населення України. Це на 2,8 відсотка більше, ніж за даними перепису 1989 року.

Українська мова є рідною мовою і українців, які проживають за межами України: в Канаді, США, Австралії, Польщі, Словаччині, Румунії, Росії, Білорусії, Казахстані та інших країнах.

З 1998 року в Україні 9 листопада відзначається як День української писемності та мови.

Це цікаво

➤ У Різдвяний час, від свята Різдва Христового і до Стрітення, привітання звучить так: «Христос народився!» – відповідаємо: «Славимо Його»!

➤ У Великодній час, від Великодня і до Вознесіння, ми говоримо: «Христос Воскрес!» – відповідаємо: «Воістину Воскрес»!

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ **Коли ми вживаємо ці слова? Назви слова подяки.**

*Дякую! Гарних снів! На добраніч! Спасибі! Добраніч!
Щасливої дороги! Щиро вдячний!*

Дякую! Спасибі! Щиро вдячний!

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Вся моя родина

**Мати, мова, Батьківщина –
От і вся моя родина.
Батьківщина, мати, мова –**

Три цілющих, вічних слова.
Батьківщина, мова, мати –
Нас повік не роз'єднати.

Микола Сингаївський

Запитання

- *Як ти розумієш виділене речення?*

Матусин заповіт

Раз казала мені мати:
«Моєш мов багато знати,
Кожну мову шанувати,
Та одну із мов усіх

Щоб у серці ти зберіг».
В серці ніжну і погідну
Збережу я мову рідну!
Марія Хоросницька

Запитання

- *Про що говорила мама своїй дитині?*

УРОК 7

ТРАДИЦІЇ І СВЯТКУВАННЯ В УКРАЇНІ. ЛІТНІ ТА ОСІННІ СВЯТА. СПАС. 28 СЕРПНЯ: УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ. 21 ВЕРЕСНЯ: РІЗДВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Перший Спас

14 серпня святкують Першого Спаса.

Діти дуже люблять обрядову страву цього дня. А страва ця – «шуліка». Готується вона ось так: господині випікають солодкі коржі, кришать їх на дрібні шматочки, а потім заливають медом і посипають маком. Надзвичайно смачно!

Із Першим Спасом починається Успенський піст (Спасівка), який триває два тижні.

Свято Преображення Господнього Другий Спас

В Україні 19 серпня відзначається свято Преображення Господнього, частіше його називають святом *Спаса*, а також, рідше, *Яблучний Спас* та *Другий Спас*. Припадає на Успенський піст, або Спасівку, проте цього дня дозволяється споживати рибу, олію та вино.

Свято Преображення відзначається Східною Церквою з IV сторіччя і є одним із найбільших, після Великодня, християнських свят.

Преображення Господнє – описане в Євангеліях таємниче преображення (перетворення), явлення Божественної величі й слави Христа на горі Фавор (Табір).

Для господарів свято Спаса символізує закінчення жнив та завершення літа. Цього дня примічали погоду. Якщо день сонячний та безхмарний – осінь буде сухою. Якщо дощовий – мокрою. Ясний день віщує морозну і заметільну зиму. Яка погода на Спаса – такою буде і Покрова (14 жовтня). У деяких місцях України в цей час можуть починатися приморозки, тому й кажуть: «Прийшов Спас, держи рукавиці про запас!».

Третій Спас

На Горіхового Спаса в багатьох містах раніше влаштовували ярмарки, тому ще одна його назва – «Спас на полотні» або Полотняний Спас. Вважалося, що торгівля в цей день буде особливо сприятливою.

Як і на Макового Спаса, цього дня треба було чистити криниці та освячувати воду, а вода з підземних джерел вважалася цілющою.

За старих часів говорили: «Ластівки відлітають у три рази, у три Спаси».

На Третього Спаса – останній відліт ластівок.

Приказки і прикмети

- Прийшов Спас – пішло літо від нас.
- Якщо антонівка вродила – наступного року хліб уродить.
- Прийшов Другий Спас – бери рукавиці про запас.
- Минув Спас – держи кожух про запас.
- Якщо на Спаса нема дощу, то це прикмета, що буде гарна суха осінь. Дощів небагато буде.
- Якщо на Спаса йде дощ, січень наступного року буде сніжний, якщо жарко – січень морозяний.

- До Спасівки бджола робить на пана, а після Спасівки на себе.
- Як у Спасівку будуть великі вітри, то зима буде з віхолами та лютими морозами.
- Якщо у Спасівку на деревах жовтіє листя, це віщує ранню осінь.

Успіння та Різдво Пресвятої Богородиці

28 серпня – одне із найбільш шанованих християнських свят. Це Успіння, тобто засинання. Матір Божа померла тихо, ніби заснула, але головне те, що через три дні після поховання Господь Ісус Христос воскресив її тіло й возніс на небо.

Коли надійшов час народитися Спасителеві світу, в галилейському місті Назареті жив нащадок царя Давида Іоаким зі своєю дружиною Анною. Обоє були благочестивими людьми і відомими не своїм царським походженням, а смиренням та милосердям, любов'ю до Бога і до людей. Вони дожили до глибокої старості, а дітей не мали, з чого дуже журилися. І не переставали просити Бога, щоб він послав їм дитину. Подружжя дало обітницю: якщо у них народиться немовля, посвятити його служінню Богові. За терпіння, велику віру і любов до Творця й один до одного Господь послав Іоакимові та Анні велику радість: у них народилась дочка. Їй було дано ім'я Марія, що по-єврейськи означає «пані, надія».

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ Відгадай загадку.

З кошичком у церкву йдем,
Стигли яблучка несем.

Кажуть, літо йде від нас,
Як надходить свято... Спас.

❖ Прочитай вислів.

..адогопавошодясьтеулвонатсвініаркУв утсичерПугурДан,
имяннежеретсопсиминдоранаЗ

**За народними спостереженнями, на Другу Пречисту в
Україні встановлюється дощова погода.**

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Молитва

Богородице Діво, радуйся,
благодатна Маріє, Господь з Тобою.
Благословенна Ти між жінками
і благословенний плід лона Твого,
бо Ти породила Христа Спаса,
Ізбавителя душ наших.

Молю тебе, Мати, щирими словами:
Змилуйся над нами.
Силу і здоров'я дай нам, Божа Мати,
Поможи нам вчитись, чесно працювати.
Щоб була потіха для чесної мами –
Змилуйся над нами.
Дай нам оминути всяку злу пригоду,
Дай рости на користь рідному народу.

Запитання

- *Про що просить у молитві дитина у Божої Матері?*

УРОК 8

СІМ ЧУДЕС УКРАЇНИ. ПАРК «СОФІЇВКА» (УМАНЬ)

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Парк «Софіївка»

У старовинному українському місті Умані, що на Черкащині, є мальовничий, вражаючий своєю неповторною красою куточок, який по праву називають перлиною України, її візитівкою. Це Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України – дивовижний витвір людської фантазії й майстерності, в якому переплелися разом і світ загадкових легенд та міфів, і мистецтво, і краса природи. Він стоїть в

одному ряду з такими шедеврами паркового будівництва Європи, як сад Бальбі у Флоренції (Італія), парк Сан-Сусі у Постдамі (Німеччина) і палацовий парк у Версалі (Франція).

«Софіївка» розташована на площі майже 170 га, з року в рік дивує своєю неперевершеною красою – своєрідною романтичною поемою з каменю, водоспадами, архітектурними та гідравлічними спорудами, античною скульптурою і, звісно ж, різноманітним рослинним світом.

Створювався парк впродовж 1796–1802 років. Задумав його володар міста Умань – польський магнат Станіслав Щенсний (Фелікс) Потоцький як подарунок на день народження своєї коханої дружини Софії.

Задум втілив у життя видатний інженер, математик, будівничий, людина високої культури Людвіг Метцель. Він багато років перебував на службі у Потоцького.

Для будівництва парку обрали дуже вдале місце: невеликий струмок, здавна прозваний Багном (пізніше – річка Кам'янка), столітні дуби, яруги, природні джерела, нагромадження кам'яних брил. З 1796 по 1802 рр. копали ставки, підземну річку, споруджували водоспади й водограї, прокладали алеї, переносили велетенські гранітні брили, створювали з граніту та гіпсу художні прикраси для архітектурних споруд. У парку висаджували дерева місцевих порід, а також екзотичні рослини, завезені з різних країн світу. Прикрасили сад мармуровими статуями грецьких богів і богинь, філософів та поетів, виготовленими скульпторами Італії та Франції. Уманські умільці догодили графу Потоцькому, створивши в долині своєрідну невелику «Елладу», батьківщину його дружини Софії.

Рослини в парку відзначаються великою різноманітністю. Тут росте понад 2 017 видів, форм і сортів місцевих та інтродукованих рослин, у тому числі дерев і кущів – 1 233, з них листопадних – 1 055, вічнозелених (хвойних) – 178.

Кожний куточок парку овіяний міфами й легендами стародавньої Греції та Риму, пов'язаний з переказами та романтичними історіями про життя родини Потоцьких.

Старовинні алеї парку пам'ятають багатьох своїх відомих гостей – тут колись черпали своє натхнення Тарас Шевченко, Іван Котляревський, Володимир Сосюра, Максим Рильський, Олександр Пушкін...

У Софіївському парку є ще багато різноманітних цікавинок, які варто побачити: фонтан «Семиструмінь», павільйон «Флори», міст «Венеційський», Китайська альтанка, розарій, у якому зростає понад 5000 екземплярів 150 сортів троянд.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ Розшифруй слова і прочитай речення.

У ставках водиться різноманітна

21	11	2	1

, плавають екзотичні

15	1	28	15	11

 і величні

16	7	2	7	6	12

.

На деревах в'ють гнізда і перегукуються

20	23	1	26	11

.

А в заростях у будь-який час року можна запримітити веселих

2	12	16	19	15

.

1-а, 2-б, 3-в, 4-г, 5-г, 6-д, 7-е, 8-є, 9-ж, 10-з, 11-и, 12-ї, 13-ї, 14-й, 15-к, 16-л, 17-м, 18-н, 19-о, 20-п, 21-р, 22-с, 23-т, 24-у, 25-ф, 26-х, 27-ц, 28-ч, 29-ш, 30-щ, 31-ь, 32-ю, 33-я.

Риба, качки, лебеді. птахи, білок.

❖ Виконай математичні записи і дізнайся, в якому році парк «Софіївка» оголошено державним заповідником.

Перша цифра – найменше одноцифрове непарне число, друга цифра – найбільше одноцифрове непарне число, третя цифра – найменше одноцифрове парне число, четверта цифра – найбільше одноцифрове непарне число. 1929 рік.

❖ Розшифруй і запиши, які шедеври людства можна побачити в парку.

танФон»струміньСеми», новеЛіщи роозе, ротг»нериВе», линаДо гантівгі.

**Фонтан «Семиструмїнь», Ліцинове озеро,
грот «Венери», Долина гігантів.**

- ❖ Добери «ключик» та дізнайся, як по-іншому називають «Софіївку».

«JNYLMRADWSHQCSZSЬDKZEZVNUДУIGYBROGJV»

«Уманське диво».

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Тут все вражає – скелі, гроти,
Фонтани, острови і водоспади,
Алей примхливі повороти,
Дерев і квітів зачаровані громади...

Аркадій Гринюк

Запитання

- *Який куточок України описано у вірші?*

Краса природи – справжнє диво

Краса природи – справжнє диво.
Все неповторне і живе.
Де не поглянь, скрізь так красиво:
По небу сонечко пливе,

Навколо височіють гори,
Між горами дзюрчить вода.
А ліс зелений, наче море,
І всюди казка ожива!

Леся Вознюк

Запитання

- *Яку картину природи змалював автор?*

УРОК 9

МОЯ ЗЕМЛЯ. СІМ ПРИРОДНИХ ЧУДЕС УКРАЇНИ. ОЗЕРА СВІТЯЗЬ, СИНЕВИР. НЕОБХІДНІСТЬ ОХОРОНИ ПРИРОДИ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Озеро Світязь

На території України близько 20 тисяч озер. Вони утворюють озерні краї. Найбагатша на озера Поліська

низовина. Тут є знамениті Шацькі озера, а серед них – озеро Світязь.

Серед двох десятків найбільших озер України лише одне – Світязь розташоване на півночі. Воно утворилося понад 10 тисяч років тому, коли відступав останній материковий льодовик.

Світязь є рекордсменом у кількох природних номінаціях: за об'ємом – 190,7 мільйона кубічних метрів – воно найбільше в Україні прісне озеро, до того ж найглибше – 58,4 метра.

Приблизно посередині озера є острів площею близько 7 гектарів. Старожили стверджують, що існує шлях, за яким від берега до острова можна дістатися водою пішки.

Одне з найбільших багатств Волинських озер – це риба. В озерах водиться 344 види риб.

Озерна фауна налічує 31 вид риб, серед яких найціннішими є річковий вугор, сом канадський, сиг. З рідкісних тварин є куниця кам'яна, борсук, видра річкова.

Озеро добре прогрівається влітку і має винятково чисту воду й полого піщане дно. Воно користується популярністю в туристів не тільки з України, а й з Польщі, Білорусі та Німеччини.

Озеро Синевир

У Карпатських горах більшість озер невеликі, але глибокі. Вода в них прісна, чиста й холодна. Гірські озера вражають красою.

Найбільше озеро Закарпаття – Синевир. Це озеро – одна з візитних карток Карпат. Воно справедливо вважається найкоштовнішим природним скарбом Національного природного парку «Синевир».

Легенда говорить, що мальовниче озеро утворилося від потоку сліз графської доньки Синь на місці, де її коханого, простого верховинського пастуха Вира, було вбито камінною глибою за наказом підступного графа.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ Розшифруй і запиши.

- Які ягоди ростуть у лісах розташованих уздовж берега озера? (ниСуця, ничорця, цябрусни, наожи)

Суниця, чорниця, брусниця, ожина.

- Яка риба водиться у Світіязі?(горВу, щля, уньок, кашу, мос)

Вугор, ляц, окунь, щука, сом.

- Які водоплавні птахи гніздяться по берегах озера? (кіДи чкика, сигу, лібі дібеле)

Дикі качки, гуси, білі лебеді.

❖ Розшифруй і запиши, яка риба водиться в озері.

У прозорій воді озера добре почувуються (рельфонаозер, дужрайна, та костварум) форель озерна, райдужна та струмкова.

❖ Розшифруй і запиши речення.

нців!	ка	меш	ніх	їх
до	йм!	За	хи	сти
во	нюй	бруд	за	Не

Не забруднюй водою! Захисти їхніх мешканців!

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Під небом України

Іскриться крапелька роси
На золотім листку калини.
Світ молодіє від краси
Під небом України.
Пульсує чисте джерело,
Як жилка синя-синя.

Цвіте моє гірське село
Під небом України.
Мій добрий отчий теплий дім,
Немов гніздо пташине.
І я расту, співаю в нім
Під небом України.

Марія Людкевич

Запитання

- Які картини української природи постали в твоїй уяві?
- З чим автор порівнює отчий дім?

УРОК 10
МАЛА БАТЬКІВЩИНА: МІСТО, СЕЛО (СЕЛИЩЕ).
ІСТОРІЯ РІДНОГО МІСТА, СЕЛА (СЕЛИЩА).
ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ ТВОГО РЕГІОНУ

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Мала Батьківщина

Україна! Рідний край! Золота чарівна сторона.

Скільки ніжних слів придумали люди, щоб висловити свою гарячу любов до землі, де народились і живуть.

Людина має завжди пам'ятати, звідки вона родом, де її коріння, глибоко знати історію свого народу, його мову, звичаї, обряди, обереги.

Наш рідний дім – це наша Батьківщина. Усі, хто мешкає на території України, є громадянами незалежної держави. Люди повинні цінувати своє право на життя в Україні, поважати її традиції, не порушувати закони держави, вивчати українську мову, охороняти і дбати про природу.

Кожен мріє мандрувати світом, щоб помилуватися красою інших країн, побачити, як там живуть люди. Але майже кожен приходить до усвідомлення, що найкраще місце у світі – рідний дім. Наш рідний дім – це Україна.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

- ❖ З'єднай лініями частини прислів'їв. Поясни, як ти розумієш їх зміст.

*Рідний край –
Кожному мила
Добре тому,
Де рідний край,*

*хто у своєму домі.
земний рай.
там – рай.
своя сторона.*

Рідний край – земний рай.
Кожному мила своя сторона.
Добре тому, хто у своєму домі.
Де рідний край, там – рай.

❖ **Читай, відповідай: хто це? що це?**

Наймиліша, лагідна, єдина – _____ мама.

Отчий, рідний, милий – _____ край.

Червоне, гаряче, яскраве – _____ сонце.

Безхмарне, мирне, блакитне – _____ небо.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Молитва за Україну

Боже, подаруй мені слова!
За Україну рідну помолюся,
За любов, за щастя, за жнива,
За пісні коханої матусі.
Хай міцніше кожен чесний рід,
Благодать осяює людину
І квітує щедро Божий світ.

Вірю я – Ти любиш Україну!
О Господи, прости во ім'я Сина
За те, що завжди у чужім краю
Молитву найдостойнішу свою
Я починаю словом «Україна».
Михайло Ситник

Запитання

- *Про що говорила мама своїй дитині?*

УРОК 11

ТВОЯ РОДИНА (СІМ'Я).

МІНІ-ПРОЕКТ «МОЯ СІМ'Я».

ПІДСУМОК ПО ТЕМІ: «УКРАЇНА – НАША ДЕРЖАВА»

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Родина

У кожної людини є багато родичів. Тих, які жили колись, і тих, які є сьогодні.

Нинішні – це твої рідні мама і тато, бабусі і дідусі, брати і сестри, тітки і дядьки. А давніші – це батьки дідуся і бабусі – твої прадідусі і прабабусі.

Всі родичі зв'язані між собою родинними стосунками. Всі ці стосунки є твоїм родоводом. У кожної родини є родовідне дерево. Треба берегти родовідне коріння.

Головною берегинею роду завжди в нас була мати. Мама – втілення ласки, ніжності, доброти. Батько – господар роду. Батьки були в усьому прикладом для дітей. А діти завжди берегли честь своєї сім'ї.

ЗАВДАННЯ І ВІДПОВІДІ

❖ Відгадай загадку. Запиши відгадку.

Скільки всіх: бабуся, дві матері, дві донечки й онука?

Троє.

❖ Відшукай і обведи заховані слова, які називають державні символи України.

р	а	п	п	р	а	п	о	р	п
б	г	е	р	б	р	г	б	е	р
г	м	і	н	г	і	м	н	і	г

❖ Розгадай кросворд.

			1.Г	Р	И	З	У	Б												
2.Ч	У	Б	И	Н	С	Ь	К	И	Й											
						3.В	Е	Р	Б	И	Ц	Ь	К	И	Й					
						4.П	Р	А	П	О	Р									
						5.К	И	Ї	В											
					6.Г	І	М	Н												
					7.У	К	Р	А	Ї	Н	С	Ь	К	А						

1. Державний символ України із чарівним числом всередині.
2. Поет, автор гімну України.
3. Композитор, автор гімну України.
4. Державний символ України.
5. Столиця України.
6. Державний символ України. Урочиста пісня, символ державної єдності.
7. Державна мова України.

- ❖ **Добери «ключик» та дізнайся, яка річка є символом України. Відповідь запиши.**

SRDWYHUGZINVPLJPFDRZ.

Дніпро.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Найласкавіші руки

Маленька дівчинка приїхала з мамою до великого міста. Пішли вони на базар. Мама тримала доньку за руку. Дівчинка побачила стільки цікавого, що від радощів заплескала в долоні і ... загубилась у натовпі. Загубилась й заплакала.

– Мамо! Де моя мама?

Люди обступили дівчинку, питають:

– Як тебе звати, дитино?

– Олею.

– А як маму кличуть? Скажи, ми її зараз же знайдемо.

– Маму кличуть... мамою... мамусею...

Люди всміхались, заспокоювали дівчинку і знову питали:

– Скажи, які у твоєї мами очі – карі, голубі?..

– Очі у неї... найдобріші...

– А коси? Яке волосся у мами – чорне, русаве?

– Волосся... найкрасивіше...

Знову всміхнулися люди. Питають:

– Скажи, які в неї руки... Може, якась родимка у неї на руці, згадай.

– Руки у неї... найласкавіші...

Пішли люди й оголосили по радіо: «Загубилась дівчинка. У її мами найдобріші очі, найкрасивіше волосся, найласкавіші в світі руки».

І мама зразу ж знайшлась.

Василь Сухомлинський

Запитання

- *Що дівчинка розповіла про свою маму?*